

izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-50 Dm
za inozemstvo 18-—

Oglaš po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.Družina št. 137 - Jutra - obsega osem
strani in stane 1 Din.

Ljubljana, 10. junija.

Slovenija je govorila.

Ona čimpa lepšega kraja kot je z
okolišja ta, podoba raja. Ta divni Bled
sta si izbrala naš narodni kralj in nje-
gova družica, da preživita tu svoje
medene tedne, med evojci, na domači
zemlji. Vsa domovina se je veselila te
dni, ker se vza domovina zaveda, kako
velikanska razlika med to poroko in
med sličnim dogodkom v prejšnjih ča-
slih, ko smo pač prebivali na tej zem-
lji, toda v njej bili le «drugi deželni
jezik» in «minderwertig». Vsa domovi-
na je v teh dneh govorila enodušno, iz
enega srca, in iz globin srca.

Glasovi kanalskega časopisa ne mo-
go utajiti resničnega, iskrenega in
ljubečega navdušenja našega ljudstva,
ki je vesel znak in dobro jamstvo, da
je duša slovenskega dela naroda zdrava,
kreпка in da v jedru ni načeta od
tudi in stoletne klerikalne gnobe, ki
je danes parfimirala z boljševiško
demagogijo in se skriva še površ pod
lažnjivim plaščem republikanstva.

Patriotizem je za narod so, kar za
posledica zdravi egoizem. Patriot je
ponosen na svojo domovino radi nje-
nih vrlin. Ljudi vrgajaš k patriotizmu
s tem, da naglašaj najbolje strani na-
rodovega in državnega bivanja. S tem
še daleč ni rečeno, da moramo svoje
napake zabašuriti, da moramo vse slabo
prikriti in pokriti, ali da moramo
ugledati binavščino tako dolgo, da bi
vsi skupaj postali pobeljeni grobovi.
Nikakor!

Mi smo monarhija, toda demokratič-
na, to je ljudska, ustavna in parlamen-
tarna monarhija. To dejstvo hoče na-
rod prikriti ona «opozicija», ki siste-
matično trosi strup protidomovinski,
od «avtonomistov» do «revizionistov»
in do najnovejših «republikancev». Od
vsega pričeta so na široko in z na-
sladno slikali le vse nedostatke naše
mlade države, resnične, pretrane in
izmišljene vse vtpek in le to nedostat-
ke. Vse vrline pa so ne le nalašč za-
močilevali, ampak jih celo tajili. Držav-
no oni smešijo, v blato tjeptajo idealo,
na vse kriplje skušajo v svoji steklini
vsekar stvar prikazati v najslabši luči.
Za to klavno sliko, ki se spačeno reči
iz zrcala «Straže» in «Novoga Casa»,
za to življenja nezmožno pokveko naj
se ljudje navdušijo? Z njo, s to držav-
no naj identificirajo svojo dobrobit? V
tej državi, tako opljuvani od lastnih
prvakov, naj se razveže in utrdi pa-
triotizem? Ali naj ljudstvo verjame,
da je Mala antanta zveza štirih reakci-
onarnih držav, da sta Masaryk in Be-
neš reakcionarca, da je kraljeva po-
tika zapravljjanje, dočim nimajo reveži
kaj jesti?

Toda naša država ni provizorij. Naša
država se razvija in utrjuje. Kdor trezno
in razumno gleda in primerja, in kdor
ima dovolj hladne krvi za preudarek,
dovolj toplega srca za ljubezen, ta v
koliko težavo smo že premagali v zad-
njih treh letih in koliko še bomo v
prihodnjih desetih, petdesetih, ker pre-
magovanje težav je življenje!

Kraljevske mladoporočence je vsa
Slovenija pozdravila tako prisrčno, ka-
kor Sumadija in Beograd. Ni bilo
spretno aranžiranih klakerjev, ni bilo
vrtinih veselice, monstre - obhodov, ni
bilo komandiranih na tisoče čet, špa-
lirjev, oficijelnih neskončnih nastopov
itd. Kar se je priredilo iz zasebne in-
icijative, je bilo diletantski, skromno,
brez sence velikopoteznosti. Kar je
bilo službenega, bi bilo nekoč jedva
zadostovalo za kakšnega generalma-
jorja, in se je omejilo na par oseb in
na vzdržanje reda. Pa kljub temu, ali
inoroda ravno zato, je vsa proslava kra-
ljeve poroke pri nas imela značaj pro-
ste volje, resničnega navdušenja in
iskrenega veselja. Navdušenje in vese-
lje pa izvirata iz nepokvarjenega,
zdravega in pravega patriotizma. Mno-
žica je pokazala v pravem trenutku,
da je narodna, da je samozavedna in
ob enem ponosna, njen pozdrav je ve-
ljal ne monarhu - gospodarju, marveč
narodnemu kralju, potomcu seljaka-
junaka, sinu Osvoboditelja, in ustav-
nemu vladarju, ki je obenem i simbol
i sredstvo našega ujedinitja in naše
rastoče narodne in državne moči! Naša
srca še niso zastrupljena, še vedno so
čista!

Slovenija je pozdravila jugoslovans-
kega kralja, jugoslovansko kraljico,
edinstveno Jugoslavijo. Slovenija je
govorila!

DANES RAZVIJE JEZDNI ODSEK
SOKOLA LJUBLJANA SVOJ NOVI
PRAPOR.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čkov.
zavodu št. 11.842.

Velike svečanosti na Bledu.

NEPRESTANE OVACIJE KRALJU IN KRALJICI. — BAJNA RAZ-
SVETLJAVNA NA JEZERU. — KRESOVI NA GORAH.

Bled, 10. junija. (Izv.) Bled je danes
na izreden način proslavil prihod mlade-
ga kraljevskega para. Vse dan je
vladalo v letovišču svečano razpolože-
nje, raz biš plapolajo zastave, vse je
okrašeno z venc in zelenjem. Tekom
popoldneva in večera je z viaki pri-
spelo na Bled tisoče ljudi z Gorenjske,
med njimi izredno mnogo kmečkega
ljudstva. Iz Ljubljane je proti večeru
poseben vlak pripeljal nad 1000 ljudi,
ves Bled je poln avtomobilov in vo-
zov. Ze popoldne so bile vse ulice pol-
ne, zlasti proti kraljevski vili so hiteli
vsi, da morda vidijo kralja in kraljico.
Iz Ljubljane je prispela tudi godba
dravske divizije.

Čim se je zmrčilo, je začel ves
Bled v bajni razsvetljavi. Povzod so
gorele girlande električnih žarnic, v
oknih so prijazno svetlele sveče in
lampijoni. Posebno krasno so bili oki-
čani in razsvetljeni obalni hoteli, med
njimi Zdraviliški dom, hotel Toplice,
Petran in hotel Strgulce. Tudi na kra-
ljevem dvorcu so začele luči.

Ob osmih zvečer se je pričela na je-
zeru «Beneška noč». Veliko brodovje
krasno dekoriranih in razsvetljenih
čolnov se je pričelo pomikati čez tem-
no jezero: ko gladino proti kraljevi vili.
Dekleta v narodnih nošah, pevski zbo-
ri, ljubko oblečeni otroci, so polnili
ladje. Divna je bila sokolska ladja z
napisom «Sokol kralju in kraljici»,
velik čoln z godbo je imel pritrjeno
krasno razsvetljeno inicijalo A. M. V
trenutku, ko so čolni odpluli od br-
ga, se je onkraj jezera, nasproti dvor-
cu vnel mogočen kres, za katerim je

bil postavljen kraljevski grb iz lučie
in svetle inicijale A. M. V dalekem
ozadju pa so goreli na bregovih in vr-
lovih kresovi, ki so jih zažgali kmetje
okoljskih vasi. Nad blejskim gradom
se je vzdigoval v temno nebo velik od-
članov «Orjuna» postavljen slavalok z
začetnicami A. M. Kresovi so goreli
tudi na pobočjih Stola in Begunjske.
Ko so z grada zagrmeli topiči, so se
pričele dvigati ob obali jezera, z mno-
gih čolnov in z grada prekrasne rake-
te in bengaličen ogenj je opetovano
bajno razsvetlilo jezero in okolico.

S čolnov je donelo veselo petje in do-
nela je godba. Ko se je brodovje pribli-
žalo kraljevi vili, je zadonela v noč pre-
lepo zapeta pesem: «Otok bleški, kinš
nebeški». Ves otok je zablestel v čarob-
ni bengalični luči, ki se je čudovito od-
bijala v jezeru in se prelivala v barvah
in bleskih. Nato je godba intonirala našo
in rumunsko himno. Mnogi se je pola-
stilo nepopisno navdušenje, vse je pelo
vzklikovalo kralju in kraljici, ki sta z
balzona življala prekrasen pogled ter se
ginjino zahvaljevala za izkaze ljubezni.

Okoli in okoli jezera je stala gosta
guča ljudstva vseh slojev, ki je glasno
dajalo duška svojemu občudovanju in
svojemu patriotičnemu čustvovanju.
Konečno so ladje med burnimi ovaci-
jami defilirale pred kraljevsko dvojico
ter plule zopet na drugi breg. Polagoma
so ugašale luči. O polnoči se čuje še
povsodi petje in radostno vzklikanje in
neprestano odmevajo mogočni akordi na-
še narodne himne v prekrasno noč.

Bled se ni videl tako krasnega večera.

Radičevci šteljajo v Zagrebu na Sokole.

ZLET ZAGREBSKE SOKOLSKÉ ŽUPE. — IZGREDI NA JELAČIČE-
VEM TRGU. — VEČ TEŽKO RANJENIH.

Zagreb, 10. junija. (Izv.) Danes in ju-
tri se vrši v Zagrebu zlet zagrebske so-
kolske župe, na kojem bo zagrebsko ju-
goslovansko Sokolstvo pokazalo svojo
moč in silo. Ze danes zjutraj so pričeli
prihajati gostje od vseh strani. Na ko-
lodvorih jih vse sprejemajo deputacije.
Pripravljen je prihod deputacij, odnosno
društev iz sledečih krajev: Beograd, Ba-
kar, Kraljevica, Cirkvenica, Otočac, Srb,
Moravice, Ogulin, Karlovac, Novo Mesto,
Crnomelj, Bojanci, Virovitica, Glin, Vr-
ginmost, Banjaluka, Bjelovar, Krško, Raj-
benburg, Sevnica, Globoko, Kostajnica,
Sisak, Pakrac in od drugod. Popoldne se
je vršila generalna skušnja za naraščaj,
jutri ob 2. se razvije slavnostni spreod,
ob 4. bo pa javna telovadba.

Danes zvečer ob osmih so korakale po
mestu tri sokolske fanfare. Ob poldevetih
je na vrtu restavracije Kola začela sokol-
ska akademija. Od devetih je bil na Je-
lačičevem trgu promenačni koncert vo-
jaške godbe. Na Jelačičevem trgu se je
nahajala znana Frankovska gostilna To-
lovčič, kjer se je nabralo mnogo radičev-
cev. Kmalu je prišlo do spopada med me-
ščani, ki so se šetali in med blokaši.
Pri tem spopadu je prišlo do hudega stre-
ljanja iz revolverjev. Vojaška godba je
prekinila koncert in odšla domov. Me-

ščanstvo je v paničnem strahu začelo be-
žati na vse strani, policija pa je razgla-
sila demonstrirajoče blokaše. Nacionalistič-
na omladina je pri Veliki kavarni vzela
veliko državno zastavo, ki je visela tam,
in je z njo manifestirala po mestu. Ka-
kor se domnava, sta bila pri streljanju na
Jelačičevem trgu ranjena dva študenta,
eden v glavo, drugi v nogo. Ranjena
sta bila tudi dva dečka, ki so ju odpelja-
li v bolnico, kamor so prepeljali tudi
eno žensko, ki je od strahu dobila živ-
ni napad. Do tega streljanja in spopada
na Jelačičevem trgu je došlo nedvomno
vsled silnega harangiranja današnjega
«Hrvat», ki piše: «Kako se prdrnejo
prirediti na Jelačičevem trgu koncert
oni, ki zagrebskemu meščanstvu ni so-
simpatični?»

Kot protiakcijo proti zletu zagrebske
sokolske župe priredijo blokaši jutri v
Sestinah seetank svojih ljudi s seljaki iz
okoljskih vasi. Tam bo na grobu Ante
Starčevića imel velik političen govor
St. Radič, isti Radič, ki je leta 1895 v li-
stu «Nova Doba», organu ujedinitve na-
cionalistične omladine, napisal, da je An-
te Starčević največji zločinec hrvatskega
naroda.

Zlet se jutri nadaljuje in Sokolstvo bo
znalo odbiti vse napade na svoje slavje.

Grški ultimati Bolgariji.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Grški po-
slanik je obvestil našega ministra za
zunanje stvari, da je Grška izročila
Bolgarski ultimatum, in sicer radi vpa-
da komitaških čet na grški teritorij.

«TRIBUNA» V NOVIH ROKAH.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Danes je
šef odeljenja za izvršitev mednarodnih
pogodb g. Pera Taletov podal ostavko
na državno službo in postal ravnatelj
«Tribune», na kateri se že nahaja nje-
govo ime. Obenem je «Tribuna» razpisala
subskripcijo akcij. društva «Tribuna».
Med osnovatelji se nahaja veliko števi-
lo uradnikov in šefov v posameznih od-
sekih ministrstev. Smer lista ostane še
dalje dosedanja.

NOVE ŽELEZNIŠKE DELAVNICE.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Danes do-
poldne je bila v prometnem ministrstvu
seja, ki se je nadaljevala popoldne. Na
njej so razpravljali med drugim tudi o
delavnicah za popravilo vagonov in lo-
komotiv. Delavnice bomo dobili na račun
reparativ iz Nemčije. Sklenjeno je bilo,
da se delavnice za popravilo ožkotirnih
lokomotiv postavijo v Čačku, za popravilo
lokomotiv s širokim tirom v Paraćinu
in za vagono v Veliki Plani.

NAŠI RAZMEJITVENI DELEGATI V CELOVCU.

Celovec, 10. junija. (Izv.) Člani ju-
goslovske delegacije pri odseku za regu-
liranje mej med Avstrijo in Jugoslavijo
general Ante Plivelč, generalštabni ma-
jor Mirko Baneković in profesor dr. Leo-
nid Pitamlic so dne 9. t. m., ko so po-
tovali čez Celovec službeno obiskali de-
želnega glavarja Grögerja.

MARŠAL D' ESPEREY V BEOGRADU.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Francoski
maršal in častni vojvoda naše armade
Franchet d' Esperey je dal nočjo v ho-
telu «Srpski kralj» svečano večerjo, na
katero so razven članov vlade povabljeni
razni dostojanstveniki in častniki. Maršal
namerava jutri nastopiti svojo pot po
Južni Srbiji.

LOKOMOTIVE IZ NEMČIJE IN MADŽARSKÉ.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Lokomo-
tive, o katerih se je dopisovalo med na-
šo vlado in Madžarsko in ki so se po-
pravljale na Madžarskem, so prispale
preko meje baš na dan kraljevega ven-
čanja. Od teh lokomotiv je bilo odprav-
ljenih 18 v Zagreb, 17 pa v Subotico.
Pred par dnevi je prispelo tudi iz Nem-
čije 8 novih brzovoznih lokomotiv.

Parlamentarna situacija.

SEJA NARODNE SKUPŠČINE. — SPREJEM VOLILNEGA REDA JE
ZAGOTOVLJEN.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Na dana-
šnji seji skupščine je bil v smislu vo-
dajšnjega sporazuma izvoljen 31 član-
ski odbor za sestavitev zakona o eks-
ploataciji veleposestev, kolonizaciji in
likvidaciji agrarnega vprašanja v Dal-
maciji. Seja je bila takoj nato zaklju-
čena in sklicana prihodnja za torek do-
poldne.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Glede vo-
lilnega zakona je predsednik zakonodaj-
nega odbora izjavil Vašemu poro-
čevalcu, da je vprašanje volilnega za-
kona vsled sporazuma večinskih
strank tako razbistreno, da se reši
lahko v eni sami seji zakonodajnega
odбора in v eni seji plenuma skupšči-
ne. Sprejetje volilnega zakona pa ne
pomeni razpisa volitev, ki bi bile po-
mnenu parlamentarcev mogoče naj-
prej meseca novembra, verjetno pa
bodo šele epomladi 1923.

RADIKALCI ODOBRILO NAČRT VOLILNEGA ZAKONA.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Danes po-
poldne je radikalni klub nadaljeval
sejo, na kateri je razpravljaj o volil-
nem zakonu. Prišlo je do definitivnega
zaključka in je klub z ogromno večino
sprejel predlog volilnega zakona, ka-
kor je bil izdelan na konferenci večin-
skih članov zakonodajnega odbora.

Prelom med Profićem in Radićem.

SENZACIONALEN ČLANEK V PROTIĆEVEM «RADIKALU».

Beograd, 10. junija. (Izv.) Stojan
Protić objavlja danes v «Radikalu»
članek o svojem zadnjem sestanku s
Stj. Radićem, pri katerem je prišlo do
preloma med obema politikoma. Protić
poudarja, da je hrvatskim politikom
očital posebno njihovo teorijo o trah
narodih, ki se nahaja v nasprotju z
idejami najboljših hrvatskih sinov, ter

Potemtakem je bil sprejet tudi sporaz-
čen, da srezki kandidati ne morejo
biti nosilci okrožne liste.

Zakonski predlog o reformi volilne-
ga reda bo zato stavljen na dnevni
red narodne skupščine že prihodnji
teden.

DEMOKRATSKI KLUB.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Danes do-
poldne je imel demokratski klub sejo,
na kateri se je najprej nadaljevala raz-
prava o volilnem redu. Nato so nekateri
poslanci zahtevali od ministrov
pojasnila, kako da je bil odlikovan v
redom sv. Save I. stopnja z lento bol-
garski poslanik Todorov, iz katerega
prošlosti so dokumentarno dokazane
stvari, ki ga diskvalificirajo za tako
visoko odlikovanje. Navzoči ministri
so pojasnili, da je bil Todorov sicer res
odlikovan, a ne na običajen način, to-
rej brez podpisane ukaza in brez so-
delovanja vlade.

NOVI POSLANCI.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Na seji ve-
rifikačijskega odbora sta bili ostali
poslanci Ace Stanojević in Stanoje
Veselinovića vzeti na znanje. Mesto
njiju sta poklicana v skupščino poslan-
ca Sima Jovanović, trgovce iz Bora in
Svetislav Nikšić iz Knjaževca.

Nevarna Leninova bolezen.

Berlin, 10. junija. (Izv.) Iz Moskve se
doznava, da se tamokšnja vlada resno pri-
pravlja na možnost Ljeningove smrti. Po
dosedanjih dispozicijah se bo v tem pri-
meru sestavil direktorij s Trockim, Sta-
linom in Lunačarskim na čelu.
Ljeningova bolezen je po vesteh iz Mos-
kve zelo reena. Bolnik je izgubil ne le
telesno, ampak še tudi duševno moč.
Vladnih poslov ne opravlja več. Akte
podpisuje v njegovem imenu Trocki.

Nemško posojilo Ukrajini.

Berlin, 10. junija. (Izv.) Med nemško
vlado in zastopniki sovjetske vlade Ukra-
jine je bila danes sklenjena pogodba o
nemškem posojilu Ukrajini. Posojilo, ki
ga bodo podpisale nemške velebanke,
znaša 200 milijonov mark, za kar dobe
banke dalekosežne koncesije za eksplo-
tациjo zemlje v odeskij guberniji.

MADŽARSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 10. junija. (Izv.) Narod-
na skupščina se odprla 19. t. m. z nago-
vorom državnega upravitelja. Po raz-
pravi o začasnem proračunu bo obrav-
navala skupščina kot konstituenta refor-
mo magnetske zbornice, nakar se bo
konstituirala narodna skupščina zopet
kot parlament in odgodila svoje seje do
jeseni.

PREDAJA GORNJE ŠLEZIJE POLJSKI.

Varšava, 10. junija. (Izv.) Predaja
Poljski prisojenega dela Gornje Šlezije
po medzvezniški upravni komisiji se
začne dne 15. t. m. in bo trajala pribli-
žno tri tedne.

VOLILNA DOLŽNOST NA FRANCOŠKEM.

Pariz, 10. junija. (Izv.) Parlamentarni
odsek za volilno reformo je razpravljaj
danes o predlogu, da se uvede pri držav-
nozborskih volitvah volilna dolžnost. Od-
sek se je po daljši debati 28 proti 2 gla-
sovima izrekel za načelo volilne dolžno-
sti.

PROMETNA KONFERENCA V BENETKAH.

Dunaj, 10. junija. (Izv.) Začetek že-
lezniške konference v Benetkah bo dne
19. t. m. Kakor se doznava iz Beograda,
je tukajšnja vlada že imenovala svoje
delegat za to konferenco in jim dala ob-
širna pooblastila.

Blazne cene na Dunaju

Dunaj, 10. junija. (Izv.) Od ponedeljka
dalje se bo prodajalo 1460 g težkega
črnega kruha po 1230 K, cene belemu kru-
hu in žemljam se bodo temu primerno
zvišale. Cene mesnin vrstam se bodo dvig-
nile od 1000 do 2000 K pri kg. Svinj-
sko meso stane že danes 8000 K. Po-
višanje cen pri drugem blagu se ne da
ugotoviti, ker skačejo od ure do ure.

Bavarci proti Ebertu.

Monakovo, 10. junija. (Izv.) «Zveza mo-
nakovskih domoljubnih društev» je po-
slala državnemu predsedniku Ebertu pi-
smo, v katerem ugotavlja, da je večina
Bavarske proti sistemu njegove politike.
Zveza zagotavlja, da so Bavarci sicer
zvesti državi, da pa bi smatrali Ebertov
obisk v Monakovem za izzivanje. Zato
ga pozivljajo, naj svojo namero opusti,
ker drugače ne morejo prevzeti odgo-
vornosti za vzdrževanje reda.

IZPLAČILO VOJNIH POSOJIL NA ČEŠKEM.

Praga, 10. junija. (Izv.) Češkoslova-
ška vlada namerava po povratku dr. Be-
neša in še pred nastopom dr. Rašina v
finančnem ministrstvu predložiti parla-
mentu predlog o izplačilu 80 odstotkov
avstrijskih vojnih posojil.

ROPARSKI NAPAD NA POŠTNO HRANILNICO V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 10. junija. (Izv.) V poštni
hranilnici so včeraj neznani storilci raz-
tretili patrono ter izrabili po detonaciji
nastalo zmešnjavo, da so okradli osebe,
ki so bile v poslopiju hranilnice. Kolikor
je dosedaj dognano, se jim je posrečilo
ukrasti 250.000 kron. Uvedla se je pre-
iskava.

PROTIBOLŠEVIŠKI POKRET V UKRAJINI.

London, 10. junija. (Izv.) Pri atentatu
ukrajinskih vstašev na boljševiško skla-
dišče municije je bilo usmrčenih 37 vo-
jakov in 9 ljudskih komisarjev. Oblasti
so aretirale več sto ljudi; pričakovati je
še novih protiboljševiških nemirov.

URADNIŠKO VPRAŠANJE PRED FINANČNIM ODBOROM.

Beograd, 10. junija. (Izv.) V ponde-
ljek se vrši seja finančnega odbora, na
kateri se bo razpravljalo o predlogih, ki
so bili stavljeni glede spremembe zakona
o draginskih dokladah.

Proslava kraljeve poroke v Ptuj.

Ptuj, 9. junija.

Ze na predvečer je bilo mesto okrašeno in razsvetljeno. V prometnih ulicah ni bilo hiše, ki bi ne bila okrašena. Opazili smo več novih državnih zastav pri nemških hišnih posestnikih, nekateri so sicer razporedili barve v obratnem redu na drog (rdečo zgoraj). Bakljade se je udeležilo vojaštvo. Sokoličji z lampijoni in Sokoličice, mestna godba, požarna bramba z bakljami, rojenke «Mladike» in velika množica občinstva. Sprevod se je ustavil pred okrajnim glavarstvom, pred mestno hišo, pred občinsko hišo na Bregu in končno pred komando mesta. Povsod so pevec zapeli, godba je svirala narodne himne, mestni župan je z balkona mestne hiše in breški župan z občinske hiše nagovoril občinstvo. Prvega je slavnostna slovenska beseda šla malo težko iz ust — njegovim rojakom v Halozah teče bolj gladko — pozval je meščane, naj darujejo za mestni obojni sklad in se udeležijo slavnostne maše. Drugi je primerjal kralja z našimi vojaki, ki so se po vojni vračali domov k svojim družinam: tako se naš najvišji vojak vrača kot zadnji, izbral si je družico in si ustanavlja družino. Med pohodom je godba svirala koračnice, mladina pa je navdušeno klicala «Živio!» kralju in kraljici. Jugoslaviji in neodrešenim bratom.

Včeraj je godba ob 1/6. budila meščane. Ob 9. je bila slavnostna služba božja, katere so se udeležili uradniki, korporacije, vojaštvo in del šolske mladine, ki je prišla prostovoljno. Po maši se je občinstvo zbralo pred mestno hišo in obkroževalo naše strumno vojaštvo pri defiliranju; uradi, korporacije in društva so na okrajnem glavarstvu oddali svoje čestitke.

Popoldanska ljudska slavnost «Jugoslovanske Matice» se je začela s teledramnim nastopom na prostranem tlorišču «Kasarne Petra I. Velikog Oslobodilca» — 40 dijakov je izvajalo dijaške proste vaje, za njimi pa 60 vojakov proste vaje s puškami — nadležal se je na vrtu pri «Novem svetu» s prosto zabavo, godbo in petjem. Državna in narodna misel v Ptuj na predvečer, zahteva pa vsestransko podporo za sebe in brezobziren boj sovražnim stremljenjem.

Mariborsko pismo.

Maribor, 8. junija.

Maribor praznuje — praznuje kot vsa druga jugoslovanska mesta in morda še lepše kot marsikatero drugo naše mesto.

Lepa je bila sinočna iluminacija. Vsa okna so bila razsvetljena, mnoga povrh še lepo ozaljšana in zastave vihrajo raz vseh streh. In skozi tako ozaljšano mesto korakajo ognjegasi z bakljami in vojaki, pred njimi železničarska godba, za njimi nepregledna množica. Vse je na ulici in vse prav prisrčno vzklika kralju in njegovi nevesti.

Danes je pa praznik. Vse trgovine so zaprte in na Slomškovem trgu so se zbrale zelo številne ljudske množice, ki so hotele videti našo vojsko v paradnem maršu. In ta je bil res impozanten! Na čelu poveljnik, potem dva četi sokolskih jezdecev, četa sokolskih pešcev, artiljerijska in tehnična podoficijska šola, nato krepki «petindesetisti» in končno težka artiljerija. Vse strumno, v najlepšem redu in po taktu sokolske koračnice, ki jo sviki železničarska godba, ker je vojaška godba pri poročnih slavnostih v Beogradu.

Kdo bi danes dvomil o tem, da je Maribor res jugoslovanski? V Graecu

Misli Sokola ob kraljevi poroki.

Iz govora br. starost dr. Pestotnika na predvečer kraljeve poroke.

Kdor se je do prevrata priznaval kulturno k naprednosti in svobodomislenskosti, državno in nacionalno pa k misli ujedinjenega jugoslovanstva, se ni mogel ogreti patriotičnih čustev za nemško Avstrijo in Habsburgovce. — Položaj je danes bistveno drugačen. Imamo nacionalno državo. Na čelu ji stoji odlična kraljeva rodbina, v kateri se pretaka kri preprostega srbskega kmeta iz Sumadije. Umrl kralj Peter Osvoboditelj in sedanj kralj Aleksander sta vedno kazala pravo srbsko in jugoslovansko dušo. — Nista bila kralja v običajnem pomenu besede, v večji meri pa sta zvesta slušabnika svojega ljudstva, prenašajoč z narodom vse veselje pa tudi vse gorje narodne preteklosti.

Republikanska ustava je lahko nekaj drugega, toda mora imeti za predpogoji primerno duševno zrelost, osobito pa že vsiljeno enotno državno misel, konolidirano notranjo situacijo in v glavnih praveh enotne cilje v notranjem in zunanem političnem življenju. Propadli pa danes republiko v naši mladini, sestavljeni iz tolikih raznovrstnih političnih in idejnih sestavin, s toliko različnimi silami, se pravi igrati se z ognjem in zavestno in namenoma rahliti temelj na najbolj občutljivi točki, ki jo božje videti vsi dobri državljani, da izi kot skala iz granita. To tem bolj, ker osebna svoboda v naši državi ne zastaja za svobodo v republikah.

Nadalje čitari in ališim: tolike drage slavnosti, na tako težko življenje.

Je še dan zboroval «Schulvereen» in vsi govorniki so pretakali debele solze za «Drautalom», v prvi vrsti za Mariborom, in pri tem izražali seveda še vedno razna — upanja.

Zastoj. Zelimo Nemcem vse dobro, ampak «Drautal» ne obstoja več. Nemstvo, ki je nekaj pod silo razmer tukaj gospodovalo nad našim narodom, je izginilo, ali se je pa njegovo število tako skrčilo, da smatramo Nemce lahko samo za doselejence, od katerih ememo z vso pravico zahtevati pravo državljansko lojalnost, kor tega naj nikar ne pričakujejo, da se bo radi par stotin nemških doselejencev podvržlo na tisoče in tisoče Jugoslovanov dravske doline Nemstvu.

Mi vidimo v spreminjenih razmerah pravično zadoščenje za vsa zaniževanja in preganjanja, ki smo jih bili deležni pod starim režimom, ko se rdeča sokolska srcaja v Mariboru ni smela javno pokazati. Danes korakajo Sokoli na čelu vojaškega paradnega marša, ki se vrši po taktih sokolske koračnice!

Maribor je naš in naš tudi ostani!

Klerikalni shod na Limbarski gori.

Na binkoštno nedeljo zvečer in v ponedeljek ob 12. uri se je vršil «Veliki kmetijski tabor» na Limbarski gori. Zvečer so kurili «Kres» in pili rujno vino in pivo. Dr. Korošec pa je povedal, da je prišla «svoboda» za slovenskega kmeta.

Shod v nedeljo se je vršil vse drugače, kakor so pričakovali «zavezarji». Govoril je poslanec Brodar svoj naučen govor skoro brez napake. Na krepke medklice napredniakov si sploh ni upal odgovorjati, da se ne bi zmotil.

Dr. Korošec se je omejil na smešenje «samostojincev» s prav otročiji anekdotami. Povedal je, da je vse nezadovoljno, da hoče Beograd vse obdržati za sebe in končno je izlil celo goščo tolažbe, da pride klerikalna stranka kmalu na vlado. Takrat da se prične kaznovanje tistih, ki ne trobijo v duhovniško trobento.

«Samostojinci» so mu odgovarjali v krepkih medklicah, toda z. Korošec se je naredil gluhača. O fiziolo, modroci, parjemu itd. ni hotel ničesar slišati. Edino zanimivo je, da je napovedal, da bodo pri prihodnjih volitvah nastopile nove stranke. Že ve!

Objektivno povedano, je bila udeležba na Limbarski gori, kjer se vrši že od davnih časov romanje o Binkošti, na shodu čisto taka, kakor vsako leto. Shod sam ni privabil nikogar. Dr. Korošec je lahko uvidel, da ugaša zvezda klerikalizma in pri volitvah se bo prepričal, da je padlo zrnje na nerodovita tla. Le še na take ženske se lahko računa, ki hodijo na božja pota. Po shodu so jo naglo pobrali gospodje z gore in gospod dr. Korošec potem z avtomobilom proti Ljubljani.

Politične beležke

— Moralni vitezi so vstali pri «Jugoslaviji» in «skušali» opljuvati poslanca in ministra dr. Zerjavo. Kaj vse so mu poskušali v zadnjih dneh napraviti; vse grebe in zločine od politične nesposobnosti pa do navadnega vroma in poneverjenja. Samoumevno je, da je glasilo gosp. Peska vse v ognju, saj ravnatelj Kamenarović dobro plača — tudi unijska klet bi vedela o tem katero povedati — in gosp. Pesek sam odpira na široko svoje predaie, saj gre za malo revanžo za ptujski in mariborski proces. Načelja se, da se pri tem morda nanj celo pozabi. Prokleta žalostno pa je za nivo naše javnosti, da je še vedno par tisoč čitateljev, ki si puste servirati moralne lekcije od — g. Peska in njegovih trabantov.

— Hudi čas za Koroščevo stranko. «Kmetijski list» poroča, da je dr. Susteršič že dobil dovoljenje za vrnitev v Jugoslavijo. Čuje se, da se naseli najprej v Zagreb, odkoder bo pletel svoje politične nitke zlasti po ljubljanski oblasti. Susteršičevi pristaši pa se doma pridno pripravljajo na prihod svojega vodje. Okrožnice švigajo po župniščih, vrše se manjši sestanki, največ gre agitacija od moža do moža — zaupnika. Škof Jeglič pošilja kot odgovor nato duhovščini ukaze, v katerih jim prepoveduje, delati proti klerikalni stranki. duhovščina pa se buni, postaja, kolikor jo je susteršičjanske, politično pasivna, ako že direktno ne deluje proti SLS. Tudi je duhovščini, ki jo zasleduje škof Jeglič, objubilje, da jo vzame v zaščito Rim. Imenuje se visok cerkven dostojanstvenik, ki naj v Rimu raztolmači želje od ljubljanskega škofa gonjenih svečnikov. Zelo težki in hudi časi čakajo SLS. V slučaju razkola celo Katoliške tiskarne ni več sigurna sedaj vladajoča gospodni. Čudno ni, da je v takem položaju klerikalnem vsaka stvar dobro došla, ki jim more vsaj s figovim perom pokriti skelečne rane. Oddot tudi v «Slovencu» tak ropot in udrihanje po velikem bobnu radi Kamenarovičeve bankarske intrige.

— Politika idila. V nedeljo se je peljal gosp. dr. Novačan, ki ga je Stipe Radić imenoval za «apostola» republikanske misli, na shod v Pristavo. Ko pa je stopil iz vlaka na postaji Mestanje, ni bilo nikjer naročenega voznika. Paš pa je čakal voz na političnega uradnika iz Celja, ki je šel na shod kot vladni komisar in se je pripeljal z istim vlakom. Ko je videl g. komisar republikančevu zadrega, ga je povabil na svoj voz. Dr. Novačan se je vabilu seveda radostno odzval. Zal, da ne vemo, ali se je pripeljal s kraljevskim komisarjem tik med svoje republikance, ali pa je izstopil že prej. Vemo le toliko, da se «apostolu» ni posrečilo spreobrniti spotoma gosp. komisarja, ker mu je ta v Pristavi potem shod — prepovedal. Zato se nazaj bržčas nista več vozila skupno.

— Mariborski Novačanovi republikanci so hoteli imeti predsinodnim svoj shod. Našel se je sklicatelj, hrvaški brivec Rupret, in ta je našel tudi primeren lokal v gostilni svojega rojaka Ilića v Rajčevi ulici. Tudi govornik se je našel, bil je to sam «apostol» dr. Novačan. Ampak shod ni bil pravilno sklican. Javen ni bil, pri zaupnem sestanku pa mora sklicatelj poznati vse navzoče, policija je pa konstatirala, da brivec Rupret ne pozna niti četrtine od dvajsetice zbranih republikancev. Tako so bili aretirani z Novačanom vred vsi udeleženci brivčevega shoda, ali že večeraj zopet izpušeni, samo brivec se bo moral zagovarjati pred sodiščem radi shoda, ki ga je hotel imeti, pa ga ni prav sklicel.

Po svetu

— Boljševiki skrunijo grobove. Te dni so vdrl vojaki v moskovsko carsko grobnico, kjer so oskrnili več grobov. Ostanke carja Aleksandra I. so razmetali, iz krste carja Pavla pa so ukradli dragoceno odklopjanje malteškega reda.

— Za izpremembo avstrijske ustave. Na seji parlamenta 8. t. m. so kršč. socialci stali predlog, naj se ustava zveznice republike Avstrije spremeni tako, da bo predsednika volil neposredno narod, vlado pa potem imenoval predsednik.

— Stranka Jaimistov na Španskem je sklenila priznati Alfonza VIII. za legitimnega kralja Španije. S tem je konec razpora, ki je povzročil na Španskem v zadnjem stoletju tri državljanske vojne.

Prosvefa

(Glej tudi prilogo!)

Ljubljanska drama.

Sobota, 10. junija: «Svata Kresinskega Nedelja, 11. junija: «Lilium». Gostopanje g. Truhoviča. Izv.

Ponedeljek, 12. junija: «Svata Kresinskega». Red A in E.

Torek, 13. junija: zaprto.

Ljubljanska opera.

Sobota, 10. junija: «Triptychon. Red A E. Ponedeljek, 12. junija: zaprto.

Torek, 13. junija: «Lakmé». Red B D.

V Ljubljanski operi odpade danes, v nedeljo, večerna predstava.

Premiera. Ljubljanska drama je uprizorila v petek prvič Suho-Kobilovo dramo «Svata Kresinskega». Poročilo sledi.

Gostovanje g. Truhoviča v ljubljanski dram. Danes igra naslovno vlogo v Molnarjevi predmetni legendi «Lilium» član opernega gledališča, gospod Truhovič, ki je deloval pred svojim angažmanom na raznih jugoslovanskih odrih v operi, opereti in drami ter si je ravno v «Lilijumu» s svojo originalno igrjo in poglobljeno interpretacijo pridobil odlične ugled.

Velika literarna nagrada. Tiskovna zadruga v Ljubljani razpisuje literarno nagrado v znesku 20.000 K za najboljši prirovedni spis, ki ga boče v prihodnjem letu priobčevati v «Ljubljanskem Zvonu». Spis mora obsegati najmanj 10 Zvonovih pol in biti izročen od 31. oktobra 1922 uredništvu Ljubljanskega Zvona. Pisatelj ki dobi nagrado, prejme še običajni Zvonov honorar. Tiskovna zadruga si pridržuje pravico odkupiti tudi spise, ki so se potegovali za nagrado, a jima ta ni bila prisojena.

Slenskiewiczewega romana «Z ognjem in mečem» 1. snopič je izšel in se naroča pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Prešernova ulica 54. S poštnino vred velja 7.50 Din. Izdaja je lepa in ilustrirana.

Njiva. Izšla je šte. 4/8 s sledečo vsebino: Univ. prof. dr. Nikola Radojčić: Pošetki državne organizacije v Srbiji. — Univ. prof. dr. Metod Dolenc: Zgodovina porote v Srbiji. — Dr. Joža Bohinjec: Zdravnik in zavarovanje proti neugodam. — Verij Svajcar: Naše komotive. — Veleznimiv listek prinaša sledeče gradivo: F. M. Dostojevskij: Docela osebno mnenje o Slovanih, katero sem hotel že zdavnaj izreči. — Dr. Ivan Lah: Juri Križanič (Namesto tristoletnice — o priliki, ko postajajo slovanski problemi zopet pereči). Pregled ocenjuje knjige in revije. — Tudi ta številka «Njive» je prvovrstna in veaktualna ter jo bodo njeni prijatelji z veseljem pozdravili. Na platineah naznanja, da bodo štiri prihodnje številke posebne, celotno posvečene posrednim vprašanjem. Vedno rasteoči krog naročnikov in stalnih odjemalcev je najlepše priznanje tej smoteni, resni in idealni reviji.

Prvikrat nastopi javno na koncertnem odru v Ljubljani v ponedeljek dne 12. junija 1922 vokalni kvartet «Primorje», ki ga tvorijo gg. Banovec, Pečenec, Rajer in Zupan. Kvartet izvaja 11 večjih in manjših del naše izvirne glasbene literature. Vsi imenovani gg. so gojenci konservatorija Glasbene Matice, kjer obiskujejo solopetje, 2 izmed njih (Zupan in Banovec) pa sta tudi že nastopila v manjših vlogah v naši operi. Kvartet, katerega vodi g. Marolt, vadi z vso resnostjo, veliko vztrajnostjo in s pravim umetniškim razumevanjem našo starejšo, kakor tudi najnovejšo glasbeno literaturo, kar svedoči tudi skrbno izbrani program, katerega izvaja kvartet na svojem prvem koncertu. Koncert se vrši v Filharmonični dvorani; začetek točno ob pol 21. uri zvečer. Vstopnice so v predprodaji v pisarni Glasbene Matice.

spoštovati svojo državo.

Bratje Sokoli, mi slavimo kraljevo poroko ne samo iz osebnega spoštovanja, ampak pred vsem, ker ocenjujemo ta dogodek kot važen korak k nadaljnjemu ojačenju naše države na znotraj in zunaj.

Danes so zbrani v Beogradu odlični zastopniki malih in velikih držav celega sveta, sešle so se teputacije iz vseh kraljev naše države, da izkažejo svoje simpatije in udanost kraljevi rodbini in da izrečejo svoje častitke kraljevi dvojici. Mi se jim pridružujemo in iskrena so naša čustva, ko vzklikamo: «Slava kralju Aleksandru, slava naši kraljici Mariji! Naj vladata srečno krepki in srečni državni in zadovoljni državljaniom!»

Ljubljana v slavnostnih dneh.

Da je Ljubljana ob slavnostnih prilikah vedno brez programa, je znana stvar. Na široke vrste niče ne misli. Obhod in iluminacija, ki bi se bila imela vršiti, kakor drugod, na predvečer, se je vršila šele post festum. No, pa vreme je bilo drugi večer lepše in s tem je bila napaka nekoliko popravljena. Na predvečer je edini Sokol I. imel prav lepo prireditve na Taboru, občinstva je bilo polno, igrala je godba, sokoličji in sokoličice so lepo deklamirali, pel je pevski zbor — celo par raket je zletelo v zrak — skratka zelo posročena prireditev, na kateri se je pojasnil pomen dogodka in so ljudje z radostjo napivali kraljevi dvojici.

Takih večerov bi bila morala prirediti naša narodna društva po ljubljanskih vrtovih še več.

Sokolstvo

(Glej tudi prilogo!)

Razvijte prapora odseka Sokola v Ljubljani se vrši danes s sledečim sporedom: 1.) Zbirališče članstva pred Nuškovo vojašnico v Trnovem. Odhod ob 9. 2.) Ob 10. uri slavnostno razvijte prapora pred Narodnim domom. 3.) Od 10.30 do 12. koncert na vrtu Narodnega doma. Vstop prost. 4.) Od 18. naprej koncert orkestra Sokola I. na vrtu Narodnega doma. Vstopnina 3 Din za otroke. V skladu slabega vremena vrši se s letim sporedom v prostorih Narodnega doma. Zbirališče pred Nuškovo vojašnico odpade in se nadomesti z areno Narodnega doma.

Ljubljanski Sokol. Vadba redovnih vaj za člane netelovadce v torek, dne 13. junija ob 7. uri zvečer na letnem telovadšču pod Tivolijem. Kdor se vaj ne udeležuje, ne bo smel nastopiti v kroju, torej pridite vsi! — Prednjaški zbor.

Zletni odbor ima sejo vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer v prostorih J. S. S. Posebna vabila se ne bodo razpisovala.

Zdravstveni odsek J. S. S. ima sejo vsak petek ob 6. uri zvečer v prostorih J. S. S. Posebna vabila se ne bodo razpisovala.

Starešinstvo J. S. S. ima sejo vsak petek ob 8. uri zvečer v prostorih J. S. S. Posebna vabila se ne bodo razpisovala.

Sokolsko društvo v St. Pavlu pri Preboldu priredi v nedeljo dne 11. junija svoj prvi javni telovadni nastop. Sprejema gostov ob 11. uri, pričetek telovadbe ob 3. uri. Po telovadbi velika ljudska veselica. Ker je nastop velikega pomena za naš kraj, se nadejamo obilnega poseta.

Opozorilo. Kakor običajno pri podobnih prireditvah krožijo po Ljubljani tudi glade priprav za vsesokolski zlet razne neosnovane govorice različnih nezadovoljstev. Opozarjamo vse brate in sestre, da vse take neosnovane govorice odločno zavrnejo ter se naj obrnejo v vseh zadevah po informacije na zletno pisarno, ki je vsakomur odprta.

Sport

Nogometna tekma Ilirija konč. Sportverein Knittelfeld se v nedeljo na vrši, ker Knittelfeld ni dobil pravčasno potnega dovoljenja.

Ilirija II. : Korotan, Kranj. Na igrišču Ilirije se vrši danes ob pol 17. ur nogometna tekma med drugim moštvom Ilirije in Korotanom iz Kranja. Il. moštvo Ilirije, sestavljeno iz samih mladih igralcev, je znano po tehnični izveženosti in po lepi kombinaciji. V prvenstvenih tekmah rezerv je doseglo score 27 : 3. Korotan je mlad klub ter gostuje v javnosti le malo znan. Njegove sposobnosti se morejo vsaj nekoliko presoditi po znači nad Ljubljansko Slavijo 4 : 2, katero je premagala Ilirija II. 4 : 2.

Avstrija : Švica. Avstrijska nogometna reprezentanca igra danes svojo zadnjo mednarodno tekmo v pomladanski sezoni in sicer z reprezentanco Švice. To bo četrta tekma Avstrijcev s švicarsko reprezentanco. Dosedaj je Avstrija zmagala dvakrat, Švica enkrat, ena tekma je ostala neodločna. Stanje je 10 proti 6 za Avstrijo. Švicarskemu nogometnemu savezu pripada približno 250 društev s 35.000 člani. Izmed dosedanjih tekem švicarske reprezentance naj omenimo zmago Švice proti Madžarski (lena 1912.) z 2 : 0, proti Italiji (1911 in 1920) s 3 : 0 in obe tekmi proti Švedski 1 : 0 in proti Holandiji 2 : 1. Lani je Švica lahko premagala Nemčijo s 4 : 1, letos pa je tekma z Nemčijo ostala neodločna z 2 : 2. Avstrijska reprezentanca nikakor ne bo imela lahke naloge. Sodih bo Holandec Mutters.

Predstavi v gledališču sta bili slabo obiskani, ker ni bilo nič novega na repertoarju. Druge slavnosti, oziroma jubileje je slavilo naše gledališče nekaj mesecev post festum, zdaj je bilo treba hiteti in tako ni bilo zanimanja.

Slavnostni dan je bil lep množica je napolnila Kongresni trg, da vidi pobed naše vojske in defiliranje. Policija je delala red. In glejte, namesto da bi bile šle čete po Kongresnem trgu, kjer bi se vse najlepše videlo, so šle v Gradisce in na trgu je nastala zmešnjava — cel «tis je bil skazen. Zakaj se take stvari prej ne povedo?

Popoldne je bilo petje v Tivolij. Množica je napolnila vse prostore okoli gradu. Godba igra, dolgra — ena roka ne zaploska, pevec pojo himno, doropjo. Ljubljana molči, nato zapoje «Morje», misli-li smo: zdaj pride primanja. Nič! Šele potem se je med desetstiči spomnil nekdo, da je treba malo ploskati.

Razsvetljava zvečer je bila lepa, mnogi so se nanjo pripravljali že prej zvečer. Ulice so bile polne. Ob 10. uri pa je bilo konec. Ljudje so bili trudni in šli so se krepčati v gostilne. Ob 11. polnočnega ura. Niti tega malo večje niso privoščili Ljubljancem; Beograd se je smel veseliti vso noč, Zagreb tudi. Ljubljani pa niso dali niti ene ure več. Bil bi se dalo na večer napraviti v cel «Zvezdi» primerno zabavo, tudi petje velikega pevskega zbora pred nuškovo telovadšču bi se lahko ponovilo. Skratka manjkalo je velikega skupnega programa, da bi bila Ljubljana bolj čutna slavnostni dni. Lepo pa je bilo videti pri razsvetljavi in okrašanju, da je bila torej radost siločna.

Manom velikega pesnika

Ob desetletnici Aškercove smrti

1912. — 10. VI. — 1922.

Anton Aškerc

Danes po desetih letih od njegove smrti gledamo na pesnika Aškerca bolj iz daljave in v drugih razmerah, zato se nam tam bolj razkriva vsa njegova veličina. Imamo o njem par dobrih daljših esejev, enega je napisal dr. Prijatelj kot uvod »Aškercovi čitanki«, drugega dr. Bazala k »Izbranim pesnim«, ki jih je izdala Matica Hrvatska. Tako je naš pesnik dostopen jugoslovanskemu svetu. Nemško knjigo o njem je izdal dr. E. Krek, v češčino ga je prevajal sam pesnik Vrchlicki in sedaj pripravljajo nove prevode pesnik Borecky.

Aškercovo ime je torej znano tudi zunaj slovenskih mej — za nas pa tvori njegovo delo pravi zaklad v naši slovenski literaturi. Njegove pesmi se nabijajo v vseh čitankah, deklamirajo se v šoli in ob slavnostnih prilikah in mnogo izmed njih je splošno znanih tudi med narodom.

V začetku osemdesetih let se pojavi pesnik Aškerc v Ljubljani s svojimi klasičnimi baladami in romanci. Kmalu je slovenski svet premajhen za njegov poet: vabi ga jugoslovanski svet in slovanska zgodovina. Njegov svobodni duh kmalu spozna, da razumevamo svobodo le na pol. On se ne ustraši Mahniča in njegovih napadov, odgovarja v krepki satiri, in zapoje pesem Misli svobodni. V njem raste odločen bojevnik za resnico in pravico. Zato se obrne proti tuji cerkvi in državi. Da bi lažje izpovedal svoje nazore, se ogrne s plaščem orientalskega filozofa. V svojih budistovskih pesmih nam kaže verska vprašanja. Kmalu prehaja na socialno in politično polje, ki ga nam kaže deloma v svojih donuacijskih pesmih, deloma v orientalskih parabolah. Počasi se vrača večni Ahasver proti domu. Vabijo ga domači motivi: hoče ustvariti slovenski epos. Kritika nastopa proti njemu. On se bori sam, osamljen do konca.

Dal je svojemu narodu štirinajst knjig, v njih je mnogo življenske modrosti, lepe poezije in jezikovno kleno ga zrna. Živel je v težki mračni dobi, ko ni bilo pri nas razumevanja za ideale, za katere se je boril. Prav je, da se spominimo ob desetletnici njegove smrti na njegovo veliko delo.

*Čaša tvoja je — življenje tvoje,
viva vanjo vsak dan dela dobra,
dela slava za rojake svoje,
za rojake in za domovino.*

(Čaša nesmrtnosti.)

*Le kdor občutil sam je kdaj gorje,
trpin mu, brat njegov v srce se smili;
in v kočah, ne v palačah se vseh
dovekoljbi so se porodili.*

(Božična pesem siromakova.)

Povest o čudni deželi in njenih prebivalcih

Na svojem potovanju po Jutrovem je zablodil Pavliha tudi v čudno deželo, kjer so nosili vsi prebivalci verige na rokah in nogah in sami teh verig niso videli. Aškerc nam popisuje naprej le-poto te zemlje:

*„In ob desni in ob levi
gor visokih vrh na vrh:
temni gozdi, cvetne loke,
potok tod in tam šumlja.*

Nedeljsko pismo

Ze Stritar se je v svojih »Dunajskih sonetih« razjezil nad tedanjimi slovenskimi žurnalisti in jim je povedal nekaj britkih resnic:

Pisatelji, slovenski, časnikarji,
kako sirovi ste, neotesani,
boši, neumiti in nepočesani;
po govoru, vedenju, ste drvarji.

S peresi ne, vi pišete z loperji!
Če v mislih ste v jeziku telebani
vi menite, da pravi ste Slovani,
kje plemenitost v vašem je slovarji.

V psovanju svojem strašno ste zgovorni

Recimo, da tudi drugod po svetu ni mnogo boljše, ali pa še slabše. Resnica je, da del našega časopisja živi samo od tega psovanja, zbadanja, zabavljanja, zmerjanja in iskanja raznih škandalov, ki naj pokažejo Jugoslavijo in naše domače razmere v najslabši luči. Iz tega se rodi t. zv. nezadovoljnost iz nezadovoljnosti. Pri nas imate ljudi, ki so nezadovoljni, pa ne vedo zakaj. Mračno gledajo na vse in nič jim ni prav. Ker ni Jugoslavija dežela, po kateri se cedi med in mleko, mislijo, da je vse skupaj zanič. Po cestah hodijo slabe volje in celo med polnim litrom tožijo.

Klasje zlato ziblje veter
tam po njivah — kak pogled!
In no drevju sadje sočno
med poslopji tod zori.

Kaka čuda, kaka čuda!

Vinske vrte vidim vrt;
solnce trče pa iz grozdja
ognjevit čara sok.

Dalje dalje...! Reka bistra
po dolini se val...
Se korak, ah, morje sinje,
ko zrcalo se blešči.

Pavliha gleda to krasoto in sedo v senco lipe ob cesti in gleda ljudstvo, ki hodi mimo njega.

Toda kaj je to:

«Kje sem, kje sem? Kam sem prišel?
Čudne šege, čuden kraj!
Kogar vidim, nosi spone,
vsak verige nosi tod!»

Pa pride mimo starček in Pavliha ga poprašja:

«Čuj, povej mi, kaka šega
čudna je med vami tod?
vsak verigo nosi s saboj,
kakor suženj z njoj rožlja.

Ne boli vas to železje,
vas ne žuli, ne teži?
Spone niso vam na potu
in prav nič vas ni jih sram?
Naj ti snamem te okove,
naj te, naj osvobodim!
Ne le tebe — vse rad rešil
jaz bi sužnjih vas vezil...»

Starček pa se čudi:

«Kaj verige?! Kdo jih nosi,
jaz ne vidim jih nikjer!
Ne razumem te, popotnik!
Star sem, slab spomin je moj!»

Naenkrat ga starček spozna:

«Stoj! — ozri se je krog sebe,
tiše spregovoril mož. —
Praviš, videl si verige?
No, mogoče, da je res!

Mi sami, veš — čudno je-li —
več ne vidimo verig!
Mi sami pa tudi skoro
že ne čutimo jih več.

To je pač pri nas navada,
stara šega že je to!
Stara, stara...! kar jaz pomnim,
zmerom bilo je tako.

Porodil sem se v verigah,
z njimi skoro ležem v grob.
In zato mi jih ne snemaj!
Vajen sem jih z mladimi dni.

Čudne res so šege naše,
kaj drugačne so drugod?
Morda, morda... Svet je velik,
alah s taboj, srečno pot.»

In pesnik konča svojo pesem s pripombo:

«Ko pa hotel sem še druge
oprostiti sužnjih spon,
to so bili hudi name!
Rekli so, da sem brezverec...
Koma, komaj sem ušel.»

Tako je zagledal pesnik Aškerc svojo domovino. Zato se mi zdi ta pesem zelo značilna zanj in iz nje si najlažje razlagamo vso njegovo bojevitost in odpor proti tujstvu in nasilju. Ne vemo sicer, koliko ljudi je na Slovenskem takrat spoznalo, da je ta »čudna dežela« naša domovina — a tudi oni, ki so spoznali, so pač zmignili z rameni, kakor oni stav-

rec: kaj hočemo, od nekda je bilo tako... In tako je živel narod naprej in ni videl verig in skoraj čutil jih ni več. In se več. Ko je pesnik povedal resnico, so bili hudi in so rekli, da je brezverec... Tako je bilo do osvoboditve in mi smo bili priča, kako so bili nekateri prebivalci te čudne dežele zaslepljeni. In mnogi so še.

In če danes pogledamo to čudno deželo? Jugoslovanska misel, ki je bila naša osvobodilna ideja, ni naenkrat vzrasla iz tal. Stoletja je preživljala z nami. Od Ilircev pa do majske deklaracije se je pojavljala vedno v novih oblikah, dokler nas ni naučila, da je treba spoznanja in boja, ako hočemo svobodno živeti. V čudni deželi tega spoznanja in boja ni bilo. Mi smo pač videli balkansko suženstvo, svojega lastnega pa ne. Pač smo sanjali o neki svobodi, a brez pozitivnih ciljev. Če nam je kdo pravil o teh, smo mislili, da je fantazija. Spominimo se samo na to, kako smo gledali na — srbofile.

Ko je prišlo osvobodjenje, je pri nas marsikdo vzkliznil: Da so to doživeli Gregorčič, Aškerc in drugi...! Kaj pa bi rekli ti možje, ako bi nas videli danes? Kak hrum in sum je bil v čudni deželi, ko so začele padati verige! Mnogi so se branili, ko pa so bile verige snete, so dvignili pesti proti svojim osvoboditeljem! Res, čudna dežela! In potem so mislili: če nima človek verig, dela, kar hoče. Res težko je iz sužnja napraviti svobodnega človeka.

To nam je povedal Aškerc. Zato bi danes pisal novo satiro o čudni deželi in njenih prebivalcih.

*Evropa, maneš si oči;
strmiš, diplomati?
kar modro ste zgradili vi,
da htel ni vam stati!
Ej, silnejša je moč idej,
ko grozni zid papirnih mej!*

(Jek z Balkana.)

*Truplo tvoje pač strohni v gomili,
ali čaša tvojih del ostane!
Narod tvoj bo pil iz čaše tvoje,
s petjem njenim bode se napajal —
v delih svojih sam boš živel večno.*

(Čaša nesmrtnosti.)

Pavliha na Jutrovem

V tistih pustih mračnih letih na koncu stoletja, ko je vse naše duševno življenje obstajalo v vsakdanjih domačih prepričanjih, ko smo živeli brez velikih ciljev in dogodkov, ko je bil klerikalizem na pohodu in klečeplazvo v cvetju, je začel Aškerc v »Zvonu« objavljati svoje orientalske satire pod naslovom »Pavliha na Jutrovem«. Zbirka teh satir je izšla v »Novih poezijah« (leta 1900.). Te satire čitamo danes s posebnim zanimanjem — ker vidimo, kako nas je pesnik dobro poznal.

»Pavliha na Jutrovem« je Aškercova politična izpoved. Pesnik govori precej odkrito. Kakor je svoj čas Montesquieu pisal svoja »Perzijska pisma« in v njih odpiral oči zaslepljeni Evropi, tako je Aškerc oblekel orientalski filozofski plašč in je v njem pripovedoval svojim rojakom resnico, ki jim je bila preblizu, da bi jo bili doma videli.

Takoj v prvi pesmi »Slavnost v Bagdadu« nam piše pesnik satiro na razne slavnosti, ki smo jih slavili na čast tujih vladarskih rodbin. Tudi v Bagdadu slavijo velik praznik:

«Velik praznik, važna slavnost!
Imenitna za naš Bagdad,
imenitna za deželo
imenitna za ves narod.

Naš kalif, naš Harun mladi
prvikrat se bril je danes!...

In zato slavi ves Bagdad ta veliki dogodek.

V »Mustafinem idealu« se posmejuje pesnik onim, ki sanjajo o samih redovih. Mustafa združuje, da ima prazna prsa, pesnik pa mu svetuje, naj se plazi pred sultanom, naj poljublja kalifu sandale, naj pusti svoje nazore — če jih ima — pred vrati, naj izdaja ljudi in daje bakšiš — in res: Mustafa je bil odlikovan. Kakšna sreča!

Pesnik pa je videl v tej čudni deželi še druge stvari. Na obedu pri šahu Azimu zapazi pesnik lačne množice, ki prosijo zunaj kruha, šah pa jih napodi in ozmerja svoje duhovnike:

«Vi žreči, vi ste krivi! — vpije šah,
«Ah, slabo ste moliti jih učili!
Naj ve to ljudstvo, kaj je božji strah!»

»Sejkova kočija« je satira na božje namestnike, ki žive v razkošju in izobilju.

Sejk ul-Islam (mohamedanski papež) se vozi v novi zlati kočiji. Vse drvi gledat. Pavliha pa sprašuje:

«Ali v takšni je kočiji
vozil Mohamed se prerok?»

In ko so drugi istega mnenja, pravi sejk:

«O brezverci vi brezbožni!
Alaha se ne bojite?
Dobro vem, kdo vam ostrupil
glave vaše, srca vaša:
Satan, satan sam prinesel
strup je ta med vas!»

Ko roma Pavliha naprej, doživi »Zamimiv slučaj« blizu Ispahana. V jarku nekdo stoka in kliče na pomoč. — Pavliha ga vpraša:

«Kaj pa sam si že poskušal vstati?»
Nesrečnejš se čudi, ali bi bilo to mogoče. Poskušil je in je šlo...

V satiri »Važid in Mehmed« nam slika pesnik Alaha v zadregi. Že tri leta traja vojna med Važidom in Mehmedom. Oba prosita Alaha za zmago. Kaj naj ubogi Alah stori? Ali ni bilo nekaj podobnega v svetovni vojni?

»Modri maharadža« je vzor pravega upravitelja. Ko so se podložniki nekaj pritoževali in upirali, je naredil kratek proces:

Vse postrelit sem dal jih, vstaše,
do zadnjega vse dal pobit.

»Prva skrb« je zrazita antimitaristična pesem. Antimitarizem je bil pred vojno prepovedana stvar. Zato ga pri nas niso gojili. Pavliha svetuje sultanu Osmanu, da naj kasarne rajše zida, ne pa šole:

«Pa saj ti sam razumeš časa duh,
problem državni razvozlavaš dobro.»

S pikro ironijo slavi Pavliha napredek, ki bo nastal iz oboroževanja.

»Portret«: Džingiskan, krvnik, je dal poklati stotisoč kristjanov, ker so zahtevali kruha in pravice. Pavliha ga kara in misli, da bodo krščanski vladarji protestirali. Džingiskan pa mu pokaže portret kristjanskega vladarja, ki ga je pravkar prejel. S podpisom seveda in prisrčnim pozdravom. Zgodba ni nova, ponavljala se je v orijentu pogosto — svetovna vojna jo je pokazala še v posebno jasni luči.

Končno pridemo na »Suženjski semen« v Bohari. To pesem bi bili morali mladi med vojno med naše ljudi. V Bohari je suženjski semen in Pavliha vpraša sužnje:

«O bratje v preroku!
Kaj znate vi delati vse?

In delo katero najrajši
opravljate, Boharci vi?»

In odgovore mu ponosno:

«Umirati, ljubti Pavliha,

to znamo od nekda najbolji.

Le posli v krvavi nas čol!
in videl junaštvo boš naše
in videl naš robski pogum!...
Čim manj pa dajal nam boš jesti,
a batin po hrbtu čim več,
čim bolj boš nam krut in krivičen
tem ljubši nam boš gospodar,
tem rajši se bomo borili
s sovražniki tvojimi mi,
tem rajši umirali zate
in svojo prelivali kri!
O znamo, pa znamo prekrasno
za druge umirati mi,
za druge, za njihovo slavo
in — — — »

V tej pesmi je taka resnica povedana o nas pred in med svetovno vojno, da je le čudo, da ni policija posegla po vseh Aškercovih knjigah. Pa policija je menda pozabila na to — saj smo pozabili tudi mi...

S to pesmijo konča Pavliha na Jutrovem svoje pripovedovanje. V epilogu pa nam pove, da se je dober del rokopisov zgubil:

«In Alah ve, kaj ostalo vse je tam
popisano na izgubljenih listih.»

In pesniku se zdi, da sam doživlja vse tiste skrivne zgodbe, ki se ne sme o njih govoriti, a pesnik upa, da pride morda še kaj na dan:

«In morda, morda najdejo še kdaj
se izgubljeni tvoji pergamenti.
A vprašam se, če sploh bi smeli van
vse

na jezik vaš nedolžni preložiti?
Bojim se: — v ostalih marsikaj
preslanega bi utegnilo biti...»

Da, marsikaj preslanega. Pesnik je pogledal razmeram do dna in je videl vse jasno. Marsičesa ni mogel in ni hotel več povedati. Pa saj je bilo dovolj: ko bi si bili vsaj to zapomnili! Kritika je takrat sprejela vse to hladno, tarnala je, da pesnik pada, s političnega stališča pa se take stvari takrat niso presojale. Danes bi se preji!

In tako so šli Pavlihovi zapiski v pozabljenje in vse je ostalo, kakor je bilo.

Po obliki se je pesniku posrečilo dati svojim satiram primerno orientalsko obliko. Nekaj preprostega, istočnega, lahkega in vedrega veje iz teh pesmi. Humor je naraven, sarkazem pereč, satira bodeča, namen prozoren, tako da se je lahko kazalo na sočasne osebe in dogodke. Čez sto let bodo potomci čitali te pesmi in ne bodo razumeli, da so jih ljudje čitali in so živeli po starem naprej. Toda našli bodo o tem pojasnila v »Pesniku Selimu«, kjer se pesnik Aškerc dotika vprašanja, kaj je našemu narodu pesnik: slave ga, a ne poznajo ga.

Tako je šel, pesnik-bojevnik pred nami, a mi nismo šli za njim. Doživel je usodo vseh velikih slovenskih mož...

*Težavna borba je za ideal,
zato v stremiljenji, hrepenenji svetem,
po njem mi vztrajajmo pogumno vsi,
ta vztrajnost, bratje, moška je značajnost.*

(Slov. Sokolom.)

*Tako smo, Evropa, te čavali mi,
pred narodov dviljnih udari,
tako, ah, potratili mlade smo dni
mi, jugoslovanski barbari.*

(Na Kaltmegdanu.)

Nekaj drobtin

To je bilo v tistih čudnih naših časih, predno se je začel nov boj na Balkanu. Na oni predosvobodilni boj leta 1876., ki je dal našim pesnikom priložnost, da so pevali tužno rajo in bajdukovno oporoko ter pri tem govorili o jugoslovanski svobodi — smo bili že skoraj pozabili. Nič velikega se ni zgodilo, pa tudi naše misli niso bile velike. Naša domača atmosfera je bila dušeka.

V tej atmosferi je preživljal pesnik Aškerc svoja zadnja leta. Živel je sami-

široke plasti, ker so jo skušali hujskači očrtniti, predno se je vtrdila.

V zadnjem času se je pojavil — naš javnosti nov žurnalist po imenu Obo Kamenarović. Ker izhaja njegovo ime od besede »Kamen«, misli, da sme vse kamenjati. Pripravil si je za hrbtom nekaj ljudi, ki mu dodajajo kamenje, in on kamenja. Njegove kamne pobirajo razni ljudje po cestah in jih vržejo še enkrat, dvakrat, trikrat, ker dobivajo korajžo pri gospodu Kamenaroviću. Ta gospod Kamenarović je po poklicu ravnatelj banke, zato ima mnogo denarja. Doslej nismo še nikoli slišali o njem; poznali so ga k večjemu ljudje, ki imajo posla s kakimi bančnimi kupčijami. Da bi bil kdaj kaj storil za slovenski narod ali jugoslovansko državo, ni nič znano. In vendar je prišel k nam in se vsedel na stole, in se je proglasil za vrhovnega moralnega sodnika. On hoče, da mu vsi predložimo svoje račune. Ker pa hoče biti edini zastopnik javnega mnenja, je začel odstavljati žurnaliste. Deloma je bilo to prav, ker se bližajo počitnice in pasji dnevi in se tudi žurnalisti radi odpokojejo. Tudi za nekatere liste je to ugodno, kajti tisk je dandanes drag in redakcije morajo plačati svoje trudnike. Gospod Kamenarović pa bo stvar obrnil, kajti on je bankir in ne

lista so moralne lastnosti: množnost spoznati dobro od slabega, odpor proti krivici, ljubezen do ljudstva in pogum, ravnanje vedno po svojem čistem prepričanju. Za tako javno delo je treba imeti poklice. Življenje novinarja je težko: novinarji delajo, ko drugi spe, in ko so drugi že seštel ure svojega truda, so novinarji še vedno privezani na svoj list, ki so se mu posvetili. Novinarski poklic ne pozna počitka, je poln nevarnosti in razočaranja, a prinese najlepše zadoščenje, ki ga moremo pričakovati. Kakor povsod, je treba tudi v teku predvsem idealizma, a ta idealizem mora biti v zvezi z zemljo.

Svoje besede zaključuje Steed s stavkom: »V naši moderni civilizaciji imajo časopisi nalogo zmagati nad zlom in nedostojnostjo.«

Delo časnikarja je torej javno delo polno odgovornosti. Široke vrste ljudstva so danes odvisne od vrzaje, ki jo nudi dnevno časopisje. To ima biti kulturna, državna, socialna in politična vzgoja. V teh nezadovoljnih časih je zelo lahko potegniti maso z gesli, ki obetajo rešitev iz nezadovoljnosti. Pa te rešitve ni, ker ne bo nikoli na svetu samih zadovoljnih ljudi.

Rusija je šla na pot v t. zv. »pravično deželo«, ki o nji govori romar Luka v Gorkega dram »Na dnus«, šla je tja skozi »rdeče morje« krvi, v to obljubljeno deželo, v katero je verovala z vso svojo silo, in je určila v

puščavo, kjer padajo ljudje od lakote. In ker ni več evetopisemskega Boga, da bi metal mano izpod neba, prosi Evropa pomoči. Pa morebiti bo tam onstran te puščave tista »pravednaja zemlja«, tisto kraljestvo božje, kjer so vsi srečni, enaki, zadovoljni. Rusija poje naprej za njo, a te dežele ne bo, ker je ni.

Pokazal jo je nekoč prerok v daljavi, a kje je tisti čas, ko bodo bodoča pokoljenja prišla do tja? Milijoni rastejo iz tal in milijoni morajo vedno znova prehoditi pot do prvih vrst. Razsvetljenje sv. Duha, ki se je zgodilo takrat ob binkošti, ko se je prikazala tretja božja oseba v podobi gorečih jezikov, ni prinesla odrešenja vsem, da bi se baje apostoli na to govorili v vseh svetovnih jezikih. Nešli so v svet evangelijski o kraljestvu božjem, a na zadnje se je vse spremenilo v papežovo državo.

Velike ideje o bodočnosti človeštva so gonila sila v razvoju kulture, a naši novinarji ne vzgajajo naroda za pot v to veliko bodočnost, ki jo moremo pripravljati le potom naravnega razvoja v svoji veliki narodni kršavi, s kulturnim delom in treznim prevdram; zaletavanje na desno in levo, ki ga opažamo danes v javnosti, je samo dokaz, kako slabo je prodrla vodilna ideja jugoslovanstva in naše države v

(Dalje.)

«Zares, dragi brat in ljuba sestra, mnogo bi dal za to, da sprejmeta tudi mene v svojo zvezo kot tretjega. Toda meni je že tako usojeno, da stojim vedno ob strani, vsak ljubeznivi pogled si moram izprosjačiti in le prav redko dobim kaj milosčine. Pa kaj sem vama storil? Ali so vajina srca tako hladna? Ali nisem tudi jaz sin vajinega očeta? Ali nisem tudi, da me ne ljubijo oni, za kojih ljubeznijo najbolj hrepenti!»

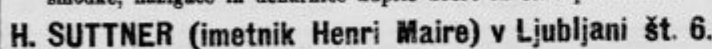
«Kaj pa moja lepa, draga in sladka sestra Lukrecija,» nadaljuje Cezar in se obrne k njej. «Ali ona noče skleniti miru z menoj? Ona se name ljati, to vidim na njenih lepih in svetlih očeh, in opažam tudi iz vsake besede iz njenih ust, nisem si pa svest nikakršne krivde. Sestra moja, kaj te nisem vedno ljubil, ljubil v takšni meri, da je moja ljubezen daleč nadkrijevala običajno brateško ljubezen!»

Cezar je pa vedel, kaj dela. Videl je, kako je najprej odšel don Juan, in kmalu za njim Lukrecija. In da je neki paž na ukaz Lukrecije spustil zastor z baldahina. Zato je prekinil svoj razgovor s kardinalom Ferrarijem in se umaknil v kot lože, da bi mogel slišati

Micheletto mu je brez dvoma javljal, da je napad na Frattellijevе uspel in da se je Michelettu posređilo ugrabiti deklico varuhom ter jo spraviti na kraj, ki ga je Cezar že popreje določil. In doznal je tudi, da Juan ne sluti prave vsebine pisma, dasi ga je prebral, ter spoznal, da bo Lukrecija to spoznala bolje od nedolžnega Juana, čim prečita usodne vrstice. Sklenil je, da hoče za vsako ceno preprečiti, da bi Lukrecija usodno pismence prebrala. Zato je ostal pri bratu in sestri in se z njima razgovarjal, obenem se pa pri toževal, kako da ga ne marata in kako

«Kako naj se hujujem,» odvrne Alfonso, «mislim, da taknoga čustva na pram tebi splošč nikdar poznal ne bom!» Oba si stisneta roki in se hupneče spogledata. Toda Lukrecijino lice postane naenkrat zopet hladno in mrzko. Na stoleu poleg nje, kjer je poprej sedel don Juan, sedi sedaj Cezar, se smehlja s svojim najbolj ljubeznivim pogledom in obenem preži na vsako Lukrecijino kretnjo, odločen, da za vsako ceno, makar tudi s silo prepričitanje onega pisemca. Don Juan, ki je bil na ta način nepričakovano podrinjen od svojega sedeža, se je zadovoljil s tem, da je stal za svojo mesto in njenim zaročencem. Predstavitnik ni gledal, ampak se je udal svojemu mrkemu premišljevanju in svojemu tuzi.

(Dalje prih.)

FRANC DOLENC, KRANJ.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Prešernova ulica 54.

Upravni svet.

Devetstopetnajsto Tragedija naroda.

Prej sem trepetala, da je mogoče tudi polkovnik tisti strogi vojak, kakor je bil moj mož, ki me bo sprejel z očitki, katere sem pač zaslužila. Ta predbacivanja bi me gotovo silno zapeljala v duši, da sem storila krivico sinu in možu. Toda predstavljajoča si v poklovniku očeta, ki baš tako trepetala za usodo svojega sina, kakor jaz, sem pričakovala, da bo razumel mojo materinsko brigo in lažje, svobodneje sem dihal od tega trenutka.

Sluga odpre vrata. V mojih pogledih, na ustnih in čelu je dihalo pričakovanje. Vse sem povedala polkovniku, vse razodela, kdo je bil moj mož, da se nahaja sin že leto dni na vojni, v bojih, katerih se ni nikdar bal. Povedala sem mu, da sem čisto sama in zaprosila sem ga, naj stori tudi meni, kar je storil svojemu sinu in mnogim drugim. Vse je odvisno samo od njega.

«Nemogoče, gospa,» odgovori polkovnik v strogem vojaškem tonu, v katerem pač ni bilo očetovskega sočustva. «Nemogoče je osvoboditi ves svet.»

«Ne mislim vsega sveta, gospod.»

«Je že res. Vi prosite za svojega, drugi za svojega.»

«Oprostite materi.»

«Razumem. Toda če bomo mi poslušali matere, bi ne bilo vojske.»

«Dijak je.»

«Toliko manj gospa. Zaradi teh vojakov smo pričeli mi v vrhovnem poveljstvu sovražiti črko D.»

«Ne mislim na oprostitev gospod polkovnik. Toda mogoče pri kakem štabu...»

«Pa to je tisto, gospa. Kaj pomeni štab drugega, kakor izmazati se. Pa tudi ni lepo, če se mlad človek zinaže v štab.»

74

«On ni nikdar želel tega, gospod polkovnik, samo jaz.»

Strašno sem se čutila ponižano v tem trenutku. Tako uboga, nizkotna in podla sem stala sama pred seboj. Pred oči mi je stopila slika pokojnega moža, stroga in osorno očitujoča. Spominjala sem se svojega sina, katerega bo tako zelo zabolelo, ko zve, kaj sem storila. Globoko sem se sramovala storjenega koraka.

Nič ne vem, kako sem se poslovila, kako odšla. Soba se mi je kar zavrtela in hitela sem, da pridem čimprej na prosto. V dolgem hodniku mi je naenkrat vstala slika matere, ki je tik pred menoj odšla z materinskim nasmehom iz pisarne. Silno me je zapeljala v tem trenutku trpka resnica, da imajo v Srbiji samo gospe vrhovnega poveljstva pravico, da so in lahko ostanejo matere.

Se odvrtnje se mi je zdel moj korak in globoko sem vzdihnila, ko sem stopila na cesto, srkala zrak, ki mi je pogasil ogenj v prsih.

Naj pogine, kakor je oče poginil. Njim pa, ki so se izmazali in store karjere na račun padlih, bom namazala oči, njihova podla čela z blatom in zemljo, katero bom na sinovem grobu zamesila z materinimi solzami.

Vidite, tako razpoloženje je vladalo v meni, ko sem v Skopliju zaslislala, da je padel sin. Zato sem njegovo smrt, svojo največjo bolešč, sprejela kot doživljeno resnico in tega keliha ne odzame nihče mojim ustnicam.

Obmolnila je. Ne vem ali sta jo bolešč ali utrujenost izmučile, zagledala se je v ugašajoči ogenj.

Tema se je redčila in dež je rosil. Čeprav je tudi mene načela njena bolešč, mi je pripovedovanje vseeno ves čas dramilo živce. Šele, ko je končala, sem sklonil svojo glavo na prsi in zatisnil oči. Toda moj razum je ostal svež in je bedel nad zunanjimi dogodki. Čeprav sem spal, sem dobro slišal živino na dvorišču, narednika, naslonjenega na zid pred menoj in težko hropečega, globoke vzdihne gospe. Dan je moral biti blizu.

«Onamo! Namó!...»

Šest pušk je počilo. Skočil sem kvišku, kakor bi mene zadele. To je bilo tistih šest pušk, katere sem pričakoval, da mi napovedo zoro, onemu nesrečniku, ki sem ga nocoj videl zvezanega poleg ognja, pa večno noč. Zvok je prihajal iz daljave in je komaj predrl težak in vlažen vzduh. Prenesla ga je globoka in mrtva tišina, vladajoča ta čas nad Suho reko. Kako strašna je bila zora, oznanjajoča smrt.

Krog mene je vse spalo. Narednik se je pokrival s plaščem čez glavo, begunec meščan je položil svojo glavo na njegova kolena, drugi se je stegnil po zemlji in gospejina glava je izmučena klonila na prsi.

Izpod voz so ljudje stegnili v spanju svoje noge, da jim jih je premočil dež. Živina na blatnem dvorišču je utrujeno pokimovala z glavo in leno prežvekovala.

Se daleč je dan in lahko bi še počival, toda nisem mogel zatisniti oči, čeprav sem poizkušal na vse načine. Dušilo me je nekaj, kljub temu, da sem se nahajal pod milim nebom. Morda je bil to zvok tistih smrtonosnih pušk, ki so mi napovedale zarjo.

Počasi sem se dvignil, stopil na cesto, da bi se nekoliko razgibal. Prazno posodo sem nesel s seboj, da zatečem kje vodo in si izplaknem obraz.

Mrtva je bila cesta. Iz teme so se dvigale nejasne siluete. Na dvorišču je pela sekira, pripravljajoča drva za ugašili ogenj; od drugod se je zopet zaslislalo enakomerno nabivanje kladiva, kjer so najbrže podkovali konja ali zbosnega vola. Ognjev nikjer več, pogasil jih je dež, le panji dogorevajo in tle.

Svinčeni oblaki vise na nebu. Le tu pa tam svetla proga na nebu. Na vrhove planin so padli sivi oblaki, kakor tice, počivajoče na daljnji poti. Šar je nad vrhovi Crnovelskih in Jezerskih planin presekala oblake in se tužno dviguje proti nebu. Na trgu srečam vojaka; molče mi pokaže studenec. (Dalje prihodnjik.)

Jadranska montanska družba

Brzojavni: „Montana“.

d. z o. z.

Telefon št. 9.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Predaja in kupuje
na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Ekspert.

Velika avto-delavnica in garaža

JOSIP JUG

sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, dela sajmenca. 985

Maribor, Tržaška cesta 16.

Velik pisarniški pult

se prodaja.

Poizve se v upravnistvu „Jutra“.

Zahtevajte
povsod

Chartreuse

tvrdke **M. Druškovič in drug**
družba z o. z.

Maribor, Koroška cesta 39. M. 9.

Stroji za ob-
delovanje lesa

Turbine
transmisije

armature
sesalke
zvonovi

Strojne tovarne in livarne, d. d.,
Ljubljana

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

POZIV k subskripciji novih delnic XII. emisije.

S sklepom občnega zbora delničarjev od dne 24. aprila 1922 k temu pooblaščenim upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je sklenil provesti zvišanje delniške glavnice

od K 50.000.000.— na K 80.000.000.—

z izdajo

75.000 novih delnic po K 400.— nomin.

pod sledečimi pogoji:

- 1.) Dosedanjim delničarjem pripada pravica subskribirati na podlagi 5 starih 2 novi delnici po tečaju K 650.— tel. quel.
- 2.) Novi delničarji morejo subskribirati delnice po tečaju K 850.— tel. quel. Reparticijska teh delnic je pridržana upravnemu svetu. Za nedodeljene delnice se vplačila vrnejo do 31. julija t. l.
- 3.) Protivrednost subskribiranih delnic je vplačati takoj pri subskripciji.
- 4.) Subskripcija se vrši od 15. do 30. junija 1922.
- 5.) Kot subskripcijska mesta so določena:

- a) Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice: v Brežicah, Celju, C. ci, Kranju, Mariboru, Metkoviću, Novem Sadu, Ptuj, Sarajevu, Splitu in Trstu.
- b) Hrv. Slav. zemaljska hipotekarna banka v Zagrebu.
- c) Beogradska ujedinjena banka v Beogradu, Hotel Moskva.
- d) Zivnostenska banka, Filialka Wien na Dunaju.
- e) Zivnostenska banka v Pragi.

6.) Nove delnice so deležne dobička za drugo polovico leta 1922, opremljene s polkuponom št. 22 in se izročijo subskribentom proti vrnitvi začasnih potrdil do konca leta 1922.

7.) Ažijški kurzni dobiček se dodeli za pokritje izdajnih stroškov in pristojbin pokojninskemu in stavbnemu rezervnemu fondu banke.

8.) Vspeh emisije je zajamčen po garancnem sindikatu.

V LJUBLJANI, dne 7. junija 1922.

Upravni svet.

Ali ste že čitali novo številko „NJIVE“?

Vilo ali hišo

z vrtom

v Ljubljani ali bližnji okolici kupim. Predpogoji: prosto stanovanje. Preradbe na D. Beseljak, an. zav. v Ljubljani. Sodna ulica št. 5. 1808

Obvestilo.

Obroččeva cenj. odjemalca in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v salogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 349

Ant. in Jož. Brajer-Kapele Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

RESTAVRACIJA

dobro idoča, z lepim solnčnatim vrtom in veliko dvorano, na prometnem kraju v Ljubljani, se po ugodni ceni radi družinskih razmer prodaja. — Ponudbe pod „Restavracija“ na Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 1710

Kočijo

olkrito, proda Gospodarska Zveza v Ljubljani. 1804

Sokolske potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi suknjo za kroj priporočila trdka A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg 10. 819/8

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir in mestni stavbenik Ljubljana, Gradišče 13. Glavna podjetja in tehnična posredstva za lesenke, zgradbeniške in vodne zgradbe, arhitekturne in vabarske risoke zgradbe. 241 Izvritelj. Projektiranje.

Ljubljanska veletrgovina kolonijalnega blaga išče mladega agilnega

POTNIKA.

Reflektira le na trezno, pridno moč. Zacetniki imajo prednost. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Sodna služba“. 1771

Največja izbira različnih platenin, majic, nogavic in rokavov pri trdku A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10. Priporočajte „Jutra“!

Mali oglasi

Plačilo do 20 besedi Din. 8.—, večjih naslednjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, depozicije, napramenice do 20 besedi 5 Din., vsakih naslednjih 5 besedi 2 Din. — Plače se ne prelo. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanka za odgovor.

Službe

Službe išče šofer,

ki se prav dobro razume na vse avto-stroje. Ima šest let izkušnje. Večje nemščine in francoščine. Ne pije. Naslov: Franc Rozman, Bohinjka Bistrica 26. 1800

Išče se služkinja

v pomoč in nadomestilo gospodinj. Ograjljiva bi vsa bišna dela in v kuhinji v prijaznem kraju. V poštev pridejo le resne osebe od 30 let naprej. Nastop takoj, oskrba in plača dobra. Naslov v upravi „Jutra“. 1795

Kupim

Proti gotovini

kupim večje partije hrastov za pragove 30 cm premera navzgor in 2-30 do 2-40 m ali dvojne dolžine franko vagon. Ponudbe najnujnejše upravi „Jutra“ pod „E. W.“. 1809

Suho gobe

lipovo cvetje, hrinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje Sirc-Rant, Kranj, telef. int. št. 9 in nudi po najnižjih cenah sladkor, riž, olje, kavo. itd. 1802

Prodaj

Za restavranse,

kavarne! Lep električen pisalno na prodaj. Vprašati v upravi „Jutra“. 1794

Sokolski kroj

in pripadajoče potrebščine se ceno prodajo. Polzav se v upravi „Jutra“. 1795

Dobar klavir

se prodaja. Gradaška ulica 18, II. nadst., levo. 1782

Nepremičnine

Trgovska hiša

v sredi mesta Ljubljane, na prometni ulici, z dvema lokaloma, je na prodaj. Interesentje naj pošlejo svoj naslov upravnistvu „Jutra“ pod „Trgovska hiša“. 1806

Res ugodno!

Velika vogalna, enonadstropna lanske poletje prenovljena hiša, tik mariborskega koroskega kolodvora, z 80 sobami, krasnim, preko 1800 m² vrtom (ob ulici za stavbišče), primerna za trgovino, obrt ali industrijo, se valed drago.

stranske vporabe kapitala za K 650.000.— prodaja. Ponudbe pod „Ceno“, poštni predal 5, Celje. 1796

Enonadstropno hišo,

pripravno za trgovino (obrt), in nekaj zemlje prodaja takoj Ivan Zagore v Višnji gori. Cena zmerna (75.000 K). 1798

Lepa vila na Bledu

s razkošnim parkom in obsežnim gozdom ter jeserskimi pravimi napredaj. Informacije daje dr. Mirko Triller, odvetnik v Radovljici. 1799

Razno

Iščem za takoj

ali s 1. julijem tihaga družabnika za večji industrijski trg na Spodnjem Stajerskem. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Podružnica“. 1801

Dopisovanje

Poklon djevojčici

Miri Lenassi

1797 Zagrebčan

Vi bi radi

Imeli lepo obleko, perilo, kravato, nogavice, robce, čevlje, klobuk in še povrh

vedno dosti denarja

za razne druge potrebščine.

To dosežete le tedaj,

če boste kupovali vse manufakturno blago, suknjo, platno, perilo, gotove obleke za moške, ženske in otroke pri trdku:

I. N. ŠOŠTARIČ, Maribor,

Aleksandrova cesta 13,

ker le tam je najboljšo blago, najboljša postrežba in najnižje cene. Železničarji in poštni uslužbenci dobijo blago tudi na obroke.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in raspečava

Iščehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

925

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na trdko

Tone Malgaj, Liubliana,

Kolodvorska ulica 6.

„DRAVA“, lesna industrijska delniška družba, Maribor.

Vabilo na subskripcijo novih delnic „Drave“ lesne industrijske delniške družbe, Maribor.

Redni občni zbor naše družbe je sklenil dne 27. maja t. l. povišati delniško glavnico

od K 10.000.000.— na K 15.000.000.— z izdajo 10.000 novih delnic po K 500.— nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi štirih starih delnic eno novo a 500 K, pri čemer 5%, obresti od nominalne 500 K od 1. januarja 1922 do dneva vplačila.
2. Novi delničarji dobe delnice po kurzu 780 K, pri čemer 5%, obresti od nominalne 500 K od 1. januarja 1922 do dneva vplačila.
3. Delnice tretje emisije participirajo na čistem dobičku za leto 1922.
4. Delnice se bodo izdajale po 25 komadov skupno in se bodo izročile podpisovalcem proti vrnitvi začasnega potrdila v približno dveh mesecih po končani subskripciji.
5. Repartitijo delnic za nove delničarje si pridržuje upravni svet do 5. julija 1922. Po preteku tega roka se bo povrnila vplačana protivrednost za nedodeljene delnice.
6. Podpisovanje delnic nove emisije se vrši od 10. junija do 30. junija 1922, in sicer pri:
a) Ljubljanski kreditni banki, podružnici v Mariboru;

- b) Centralni banki, d. d. Zagreb, podružnici v Mariboru;
 - c) Trgovski banki, d. d. Ljubljana, podružnici v Mariboru;
 - d) „Dravi“, lesni industrijski delniški družbi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 51.
- Naša družba se je v dveh letih svojega obstoja izredno razvila, tako, da sicer visoka delniška glavnica nikakor ne more več zadostiti. Ker je poraščanje po izdelkih naše tovarne za upogojeno pohištvo v Zbelovem vedno večje, tako da komaj zadostimo naročilom, moramo tovarno primerno razširiti. Delni znesek povišane glavnice se bo uporabil za nadaljno modernizacijo našega podjetja v Mariboru, kjer smo vpeljali strojno in stavbno mizarstvo. Prepričani smo, da bomo tudi leto 1922 zaključili z lepim čistim dobičkom, ki bo čisti dobiček leta 1921 v znesku 1.738.270 K 85 vin. se izdatno presejal.
- Sloves, ki ga uživajo naši izdelki in sploh naša družba, si hočemo tudi v bodoče ohraniti.

V Mariboru, dne 1. junija 1922.

Upravni svet „Drave“, lesne industrijske delniške družbe, Maribor.